

Tekstsøk, Datakompresjon

Helge Hafting

Institutt for datateknologi og informatikk

1. november 2019

Anvendelser for tekstsøk

- Fritekstsøk i dokumenter, nettsider og lignende
- Fritekstsøk i databaser
- Søkemotorer
- Søke etter repeterte strenger for datakompresjon
- DNA-matching

En enkel naiv algoritme

Tekst: rabarbra

Søkeord: bra

(lengde n)
(lengde m)

Skyv søkeordet langs teksten, se om det passer

- tegn som passer, vises med **fet skrift**
- første feil med *kursiv*
- dobbeltløkke for $n - m$ posisjoner, og m tegn i søkeordet.

Forsøk	r	a	b	a	r	b	r	a
0	<i>b</i>	r	a					

En enkel naiv algoritme

Tekst: rabarbra

Søkeord: bra

(lengde n)
(lengde m)

Skyv søkeordet langs teksten, se om det passer

- tegn som passer, vises med **fet skrift**
- første feil med *kursiv*
- dobbeltløkke for $n - m$ posisjoner, og m tegn i søkeordet.

Forsøk	r	a	b	a	r	b	r	a
1		<i>b</i>	r	a				

En enkel naiv algoritme

Tekst: rabarbra

Søkeord: bra

(lengde n)

(lengde m)

Skyv søkeordet langs teksten, se om det passer

- tegn som passer, vises med **fet skrift**
- første feil med *kursiv*
- dobbeltløkke for $n - m$ posisjoner, og m tegn i søkeordet.

Forsøk	r	a	b	a	r	b	r	a
2			b	<i>r</i>	a			

En enkel naiv algoritme

Tekst: rabarbra

Søkeord: bra

(lengde n)

(lengde m)

Skyv søkeordet langs teksten, se om det passer

- tegn som passer, vises med **fet skrift**
- første feil med *kursiv*
- dobbeltløkke for $n - m$ posisjoner, og m tegn i søkeordet.

Forsøk	r	a	b	a	r	b	r	a
3				<i>b</i>	r	a		

En enkel naiv algoritme

Tekst: rabarbra

Søkeord: bra

(lengde n)

(lengde m)

Skyv søkeordet langs teksten, se om det passer

- tegn som passer, vises med **fet skrift**
- første feil med *kursiv*
- dobbeltløkke for $n - m$ posisjoner, og m tegn i søkeordet.

Forsøk	r	a	b	a	r	b	r	a
4					<i>b</i>	r	a	

En enkel naiv algoritme

Tekst: rabarbra

Søkeord: bra

(lengde n)

(lengde m)

Skyv søkeordet langs teksten, se om det passer

- tegn som passer, vises med **fet skrift**
- første feil med *kursiv*
- dobbeltløkke for $n - m$ posisjoner, og m tegn i søkeordet.

Forsøk	r	a	b	a	r	b	r	a
5						b	r	a

En enkel naiv algoritme

Tekst: rabarbra

Søkeord: bra

(lengde n)

(lengde m)

Hele greia, $O(n \cdot m)$, $\Omega(n)$

Forsøk	r	a	b	a	r	b	r	a
0	<i>b</i>	r	a					
1		<i>b</i>	r	a				
2			b	<i>r</i>	a			
3				<i>b</i>	r	a		
4					<i>b</i>	r	a	
5						b	r	a

Boyer-Moore

- Se på *siste* tegn i søketeksten først
- Hvis det ikke passer, flytt søketeksten *så langt vi kan*

	r	a	b	a	r	b	r	a
0	b	r	a					
1			b	r	a			
2				b	r	a		
3						b	r	a

- Hvis det passer, se på nestsiste osv.

Regelen om upassende tegn

- Hvis tegnet ikke fins i søketeksten, kan vi flytte m steg frem:

	m	e	t	e	o	r	i	t	t	s	t	e	i	n
0	s	t	e	i	n									
1						s	t	e	i	n				
2										s	t	e	i	n

- Hvis tegnet fins til venstre i søkeordet, kan vi flytte ordet så det passer med teksten
- Vi har vi en tabell for hvor mye vi kan flytte
- I praksis en tabell for hele alfabetet, hvor de fleste tegn gir et flytt på m . (Regel om «upassende tegn»)
- Tabellen lager vi ved å pre-prosessere søketeksten
- Tegn som fins i søketeksten, gir kortere flytt
 - En «s» i siste posisjon gir flytt på $m - 1$, fordi ordet starter på «s»
- $\Omega(n/m)$ for søket. Mye bedre!

Upassende tegn, fortsatt

- Hvis tegnet ikke fins i søketeksten, kan vi flytte m steg frem,
 - hvis mismatch var på *siste* tegn i søketeksten
 - med mismatch på *nest siste* tegn kan vi flytte $m - 1$ steg
 - ved mismatch på *nestneste siste*, flytter vi $m - 2$ steg osv.

	m	e	t	e	o	r	i	t	t	s	t	e	i	n
0	m	e	n	e										
1				m	e	n	e							

- Vi trenger altså en todimensjonal tabell:
 - En indeks er det upassende tegnet
 - Den andre indeksen er posisjonen i søketeksten
 - Verdien i cellen er hvor langt vi kan flytte fremover

Upassende tegn, lage tabellen


```
For hver posisjon p i søketeksten
  For hvert tegn x i alfabetet
    let mot start i søketeksten fra p
    hvis vi finner x etter i steg,
      sett Tab[p][x] = i
    hvis vi ikke finner x, Tab[p][x]=p+1
```

Regel om passende endelse

	r	e	n	n	e	n	e
0	e	n	e				
1		e	n	e			
2			e	n	e	n	e

- 0,1: Når siste posisjon treffer «n», kan vi bare flytte ett steg
- 2: Feil i første posisjon
 - Regel om «upassende tegn» lar oss bare flytte ett hakk
- Regel om «passende endelse» lar oss flytte to hakk her
- «ne» passet, og «ene» overlapper med seg selv
- Vi slår opp både «upassende tegn» og passende endelse», og bruker regelen som gir det lengste hoppet.

Passende endelse, tabell

- Tabellen for «passende endelse»
 - index er hvor mange tegn som passet
 - verdien i cellen er hvor langt vi kan flytte
- Lages ved å prøve ut om søketeksten overlapper med seg selv
 - ofte gjør den ikke det, og vi får lange hopp!

Galil sin regel

- Hvis vi søker etter «aaa» i «aaaaa...», har vi dessverre $O(n \cdot m)$
 - søkeordet passer overalt, de samme a-ene sjekkes flere ganger
- Galil fant en måte å unngå unødvendige sammenligninger:
 - Når vi flytter søkeordet kortere enn den delen av søkeordet vi allerede har sjekket, trenger vi ikke sjekke det overlappende området omigjen.
 - Korte flytt skjer fordi søkeordet delvis matcher seg selv. Hvis det ikke hadde passet, hadde vi flyttet lenger.

Teksten	.	.	.	O		a		a	.	.	.
Mismatch O/a				a		a		a			
Nytt forsøk						a		a		a	

- Programmet trenger ikke sjekke den oransje regionen omigjen
- Dermed: $O(n)$ og $\Omega(n/m)$ for tekstsøk

Lenker

- Boyer og Moore sin artikkel:
<http://www.cs.utexas.edu/~moore/publications/fstrpos.pdf>
- Wikipedia:
https://en.wikipedia.org/wiki/Boyer_moore_string_search_algorithm
- Animasjon (Fyll ut, og velg Boyer-Moore) Trenger java
<http://www.cs.pitt.edu/~kirk/cs1501/animations/String.html>
- Demonstrasjon på Moore sin nettside:
<http://www.cs.utexas.edu/users/moore/best-ideas/string-searching/fstrpos-example.html>

Run-length coding

- Enkleste form for datakompresjon
- En serie repetisjoner erstattes med et antall:
 - ABIIIIIIIIIIIBBBCDEFFFGH → AB12I3BCDE3FGH

Run-length coding

- Enkleste form for datakompresjon
- En serie repetisjoner erstattes med et antall:
 - ABIIIIIIIIIIIBBBCDEFFFGH → AB12I3BCDE3FGH
- I praksis litt mer komplisert
 - det kan jo være sifre i det vi komprimerer
 - ser vanligvis på «bytes», ikke «tekst»
 - må kunne skille mellom data og metadata

Run-length coding

- Enkleste form for datakompresjon
- En serie repetisjoner erstattes med et antall:
 - ABIIIIIIIIIIIBBBCDEFFFGH → AB12I3BCDE3FGH
- I praksis litt mer komplisert
 - det kan jo være sifre i det vi komprimerer
 - ser vanligvis på «bytes», ikke «tekst»
 - må kunne skille mellom data og metadata
- Eks., bruker negativ byte for ukomprimerte sekvenser:
 - ABIIIIIIIIIIIBBBCDEFFFGH → [-2]AB[12]I[3]B[-3]CDE[3]F[-2]GH
 - 25 byte ble redusert til 16

Run-length coding

- Enkleste form for datakompresjon
- En serie repetisjoner erstattes med et antall:
 - ABIIIIIIIIIIIBBBCDEFFFGH \rightarrow AB12I3BCDE3FGH
- I praksis litt mer komplisert
 - det kan jo være sifre i det vi komprimerer
 - ser vanligvis på «bytes», ikke «tekst»
 - må kunne skille mellom data og metadata
- Eks., bruker negativ byte for ukomprimerte sekvenser:
 - ABIIIIIIIIIIIBBBCDEFFFGH \rightarrow [-2]AB[12]I[3]B[-3]CDE[3]F[-2]GH
 - 25 byte ble redusert til 16
- Kan ikke komprimere ABABABABABAB...

Lempel-Ziv kompresjon

- Leser gjennom fila
- Input kopieres til output
- Hvis en lang nok sekvens kommer omigjen:
 - dropp den, skriv heller en referanse til output
 - format: repeter X tegn, som vi har sett Y tegn tidligere
- Hjelper hvis sekvensen er lenger enn en slik referanse
- Søker bakover i et sirkulært buffer
- Output kan komprimeres videre med Huffman-koding

Bakover-referanser

- Må være *kompakt*
 - ellers kan vi ikke referere til korte strenger
 - f.eks. 2–3 byte
- Å «se» langt bakover i datastrømmen, gir større sjanse for å finne repetisjoner.
 - men også lenger kjøretid
 - påvirker formatet på referansene våre
 - 1 byte kan peke 255 tegn bakover
 - 2 byte kan peke 65 536 tegn bakover
 - 3 byte kan peke 16 777 215 tegn bakover
- I blant kan vi ikke komprimere
 - Må derfor også ha en måte å si:
 - Her kommer X bytes ukomprimerte data
 - Slik informasjon tar også plass!

Hva kan komprimeres?

- Vurdering:
 - Skal dette være en del av en større ukomprimert blokk?
 - Evt. bakover-ref + header for kortere ukomprimert blokk
- Det vi komprimerer må altså være lenger enn samlet lengde for:
 - en bakover-referanse
 - header for en ukomprimert blokk
- Vi komprimerer ikke svært korte strenger, det hjelper ikke!

Eksempel

- Eksempeltekst:
Problemer, problemer. Alltid problemer!
Dette er dagens problem. Problemet er
å komprimere problematisk tekst.
- Eksempeltekst med avstander:
Problemer,¹⁰ problemer²⁰. Alltid p³⁰roblemer!
⁴⁰Dette er d⁵⁰agens prob⁶⁰lem. Probl⁷⁰emet er
å ⁸⁰komprimere⁹⁰ problemat¹⁰⁰isk tekst.¹¹⁰
- 110 tegn, inkludert linjeskift og blanke.

Eksempel

- Eksempeltekst med avstander:
Problemer,¹⁰ problemer²⁰. Alltid p³⁰roblemer!
⁴⁰Dette er d⁵⁰agens prob⁶⁰lem. Probl⁷⁰emet er
å ⁸⁰komprimere⁹⁰ problemat¹⁰⁰isk tekst.¹¹⁰
- Komprimert:
[12]Problemer, p[-11,8][8]. Alltid[-18,10][17]!
Dette er dagens[-27,7][2]. [-65,8][17]t er
å komprimere[-35,8][12]atisk tekst.
- Før komprimering, 110 tegn.
- Med 1 byte per tallkode, 84 tegn.
Vi sparte $110 - 84 = 26$ tegn, eller 23%

Kjøretid

- For hver tegnposisjon i input, må vi søke etter lengste match i bufferet.
- Fil med n tegn, sirkulært buffer med størrelse m .
- Teste alle posisjoner, i verste fall $O(nm^2)$
- I praksis går det bedre, særlig hvis data varierer en del
- Kan bruke Boyer-Moore tekstsøk for bedre kjøretid.

Lenker

- Lempel og Ziv sin artikkel:
http://www.cs.duke.edu/courses/spring03/cps296.5/papers/ziv_lempel_1977_universal_algorithm.pdf
- Wikipedia:
<https://en.wikipedia.org/wiki/Lempel%E2%80%93Ziv>

LZW – Lempel Ziv Welsh

- Ligner LZ. Teoretisk samme kompresjon. Lettere å speede opp.
- Leser ett og ett tegn
- Bygger en ordliste (dictionary) underveis
 - til å begynne med, alle 1-byte «ord»
- Finn et (lengst mulig) ord, skriv ordnummeret (med færrest mulig bits!)
 - lagre nytt «ord» = dette ordet + neste tegn
- Kompresjon hvis ordene blir lengre enn numrene
- LZW+Huffman → DEFLATE (brukt i zip)

LZW – Lempel Ziv Welsh

- Ligner LZ. Teoretisk samme kompresjon. Lettere å speede opp.
- Leser ett og ett tegn
- Bygger en ordliste (dictionary) underveis
 - til å begynne med, alle 1-byte «ord»
- Finn et (lengst mulig) ord, skriv ordnummeret (med færrest mulig bits!)
 - lagre nytt «ord» = dette ordet + neste tegn
- Kompresjon hvis ordene blir lengre enn numrene
- LZW+Huffman → DEFLATE (brukt i zip)
- Se eksempel «lzw»

BZip2 blokk-komprimering

— Komprimerer mer enn LZ-algoritmene

1. run-length coding
2. Burrows-Wheeler transformasjon (hoveddel)
3. Move-To-Front transformasjon (MFT)
4. run-length coding igjen
5. Huffmannkoding

Burrows Wheeler transformasjonen (BWT)

- Hoveddelen av BZ2 (blokksorteringen)
- Dette steget komprimerer ikke selv, men transformerer en blokk (typisk 900kB)
- Transformerer repeterte sekvenser (som ord) til repeterte tegn
- Repeterte *tegn* er lettere å komprimere videre!
- Transformasjonen er reversibel (for dekomprimering)

Eksempel, Burrows-Wheeler Transformasjon

- BWT på ordet «refererer●». Tegnet «●» markerer slutten

Rotasjoner

Sortert

refererer●	efererer●r
●refererer	ererer●ref
r●referere	erer●refer
er●referer	er●referer
— rer●refere	fererer●re
erer●refer	refererer●
rerer●refe	rerer●refe
ererer●ref	rer●refere
fererer●re	r●referere
efererer●r	●refererer

- BWT er siste kolonne med tegn fra sortert liste, «rfrre●eeer»
- Nå har vi mange like tegn ved siden av hverandre, lettere å komprimere!

Reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre●eeer» til «referere●»?
- Vet at «rfrre●eeer» er siste kolonne i sortert liste
- Lista bestod av ulike *rotasjoner* av *samme* ord
 - alle kolonner inneholder de samme tegnene
- Lista var sortert
 - første kolonne må altså ha de samme tegnene, sortert
 - altså «eeeefrrrr●»
- Vi har nå to kolonner, i ei liste over rotasjoner
 - kan rotere sidelengs, så siste kolonne blir første, og første blir andre
 - dette er fortsatt en del av løsningen
 - sorterer vi dette, har vi de *to første* kolonnene
 - så kan vi legge på siste kolonne igjen
 - vi har nå tre kolonner. Repeter til vi har alle!
- Riktig rad er den som har «●» på siste plass

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

r
f
r
r
e
•
e
e
e
r

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre●eeer» til «referere●»?
- Rotere mot høyre

r
f
r
r
e
●
e
e
e
r

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre●eeer» til «referere●»?
- Sortere

e

e

e

e

f

r

r

r

r

●

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

e	r
e	f
e	r
e	r
f	e
r	•
r	e
r	e
r	e
•	r

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre●eeer» til «referere●»?
- Rotere mot høyre

re
fe
re
re
ef
●r
er
er
er
r●

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre●eeer» til «referere●»?
- Sortere

ef

er

er

er

fe

re

re

re

r●

●r

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

ef	r
er	f
er	r
er	r
fe	e
re	•
re	e
re	e
r•	e
•r	r

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre●eeer» til «referere●»?
- Rotere mot høyre

ref
fer
rer
rer
efe
●re
ere
ere
er●
r●r

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre●eeer» til «referere●»?
- Sortere

e
f
e

e
r
e

e
r
●

f
e
r

r
e
f

r
e
r

r
e
r

r
●
r

●
r
e

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre●eeer» til «referere●»?
- Legg til siste

e	f	e	r
e	r	e	f
e	r	e	r
e	r	●	r
f	e	r	e
r	e	f	●
r	e	r	e
r	e	r	e
r	●	r	e
●	r	e	r

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre●eeer» til «referere●»?
- Rotere mot høyre

refe
fere
rere
rer●
efer
●ref
erer
erer
er●r
r●re

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Sortere

efer
erer
erer
er•r
fere
refe
rere
rer•
r•re
•ref

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

efer	r
erer	f
erer	r
er•r	r
fere	e
refe	•
rere	e
rer•	e
r•re	e
•ref	r

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Rotere mot høyre

refer
ferer
rerer
rer•r
efere
•refe
erere
erer•
er•re
r•ref

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Sortere

efere
erere
erer•
er•re
ferer
refer
rerer
rer•r
r•ref
•refe

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

efere	r
erere	f
erer•	r
er•re	r
ferer	e
refer	•
rerer	e
rer•r	e
r•ref	e
•refe	r

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Rotere mot høyre

refere
ferere
rerer•
rer•re
eferer
•refer
ererer
erer•r
er•ref
r•refe

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Sortere

eferer
ererer
erer•r
er•ref
ferere
refere
rerer•
rer•re
r•refe
•refer

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

eferer	r
ererer	f
erer•r	r
er•ref	r
ferere	e
refere	•
rerer•	e
rer•re	e
r•refe	e
•refer	r

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Rotere mot høyre

referer
fererer
rerer•r
rer•ref
eferere
•refere
ererer•
erer•re
er•refe
r•refer

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfre•eeer» til «referere•»?
- Sortere

eferere
ererer•
erer•re
er•refe
fererer
referer
rerer•r
rer•ref
r•refer
•refere

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

eferere	r
ererer•	f
erer•re	r
er•refe	r
fererer	e
referer	•
rerer•r	e
rer•ref	e
r•refer	e
•refere	r

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Rotere mot høyre

referere
fererer•
rerer•re
rer•refe
efererer
•referer
ererer•r
erer•ref
er•refer
r•refere

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfre•eeer» til «referere•»?
- Sortere

efererer
ererer•r
erer•ref
er•refer
fererer•
referere
rerer•re
rer•refe
r•refere
•referer

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

```
efererer r  
ererer•r f  
erer•ref r  
er•refer r  
fererer• e  
referere •  
rerer•re e  
rer•refe e  
r•refere e  
•referer r
```

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Rotere mot høyre

refererer
fererer•r
rerer•ref
rer•refer
efererer•
•referere
ererer•re
erer•refe
er•refere
r•referer

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfre•eeer» til «referere•»?
- Sortere

efererer•
ererer•re
erer•refe
er•refere
fererer•r
refererer
rerer•ref
rer•refer
r•referer
•referere

Animasjon, reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

efererer•r
ererer•ref
erer•refer
er•referer
fererer•re
refererer• \Leftarrow Der
rerer•refe
rer•refere
r•referere
•refererer

Move-to-front transformasjonen

- Komprimerer ikke data, men forbereder
- Initialiserer en tabell med alle byte-verdier. $t[0]=0$, $t[1]=1$, $t[2]=2$, ...
- Leser ett og ett tegn fra input
 - finn tegnet i tabellen, skriv index til output
 - flytt tegnet vi fant til første plass i tabellen (move to front)
- input: caaacbbb

inn: caaaaacbbbbbabababab

ut: 21000012000021111111

tabell

0: aca....cb....abababab

1: bac....ac....babababa

2: cbb....ba....c.....

3: ddd....dd....d.....

- Alle repeterte tegn blir til nuller
- Korte repeterende sekvenser blir små tall
- Lett å gå andre veien ved utpakking

- Burrows-Wheeler sorterer så vi får mange repetisjoner
 - 900 kB blokkstørrelse
- Move-to-front gjør ulike repetisjoner om til nuller
- Deretter fungerer run-length coding veldig bra!
- Huffmannkoding av det som blir igjen

Kompresjon og AI

- Noen forskere mener datakompresjon og AI er samme problem
 - AI: det *korteste* programmet som oppfører seg intelligent
- Å oppdage repeterte mønstre (kan nyttes for kompresjon) krever intelligens
- Mer intelligens gir bedre kompresjon
- Desimalene i π er et vanskelig datasett å komprimere. (mye variasjon)
Men:
 - vi kjenner rekkeutviklinger som genererer π .
 - Et program med endelig lengde, kan generere hele rekka. ∞ kompresjon!